

Osvětlení Galerie 13 v Plzni

Ing. Petr Žák, Ph.D., Etna s. r. o.

Úvod

Západočeská galerie v Plzni patří mezi nejvýznamnější kulturní instituce Západočeského kraje. Ve svých sbírkových fondech má více než deset tisíc sbírkových předmětů, které byly postupně nashromážděny od jejího založení v roce 1954. V současné době má tato galerie dva výstavní objekty. Jsou jimi Masné krámy a Galerie 13. Masné krámy z roku 1392 byly zrekonstruovány a pro výstavní provoz galerie upraveny roku 1972. V roce 1997 byl otevřen zrekonstruovaný objekt Galerie 13, ve kterém zároveň sídlí ředitelství a veškeré administrativně-provozní zázemí Západočeské galerie. Vzhled a výraz obou budov, resp. jejich interiérů, jsou poplatné době svého vzniku a již neodpovídají požadavkům současné doby. Proto bylo rozhodnuto upravit dosavadní výstavní prostory tak, aby jejich dispozice a vybavení odpoví-

daly současným požadavkům na výstavní činnost.

Cílem nového architektonického řešení bylo vložit do dosavadního interaktního základu soudobou výstavní platformu. Při hledání nového výrazu galerie byly specifikovány základní charakteristiky obou výstavních budov. Masné krámy vizuálně působí jako velký, světlý a vzdušný prostor, a jsou tedy jakousi „Bílou“ galerií. V tomto prostoru se neobjevují zásadní nedostatky, a vyžadoval proto jen menší úpravy. Světlé velké prostory umožňují pojmout výstavu téměř jakéhokoliv konceptu, aniž by ji výrazně limitovaly. Naproti tomu výstavní prostory Galerie 13 vykazovaly mnoho nedostatků. Přestože tento objekt vyžadoval větší zásahy než Masné krámy, musely se, vzhledem k vlastnickým vztahům, vlastní konstrukce budovy dotýkat pouze minimálně. V komor-

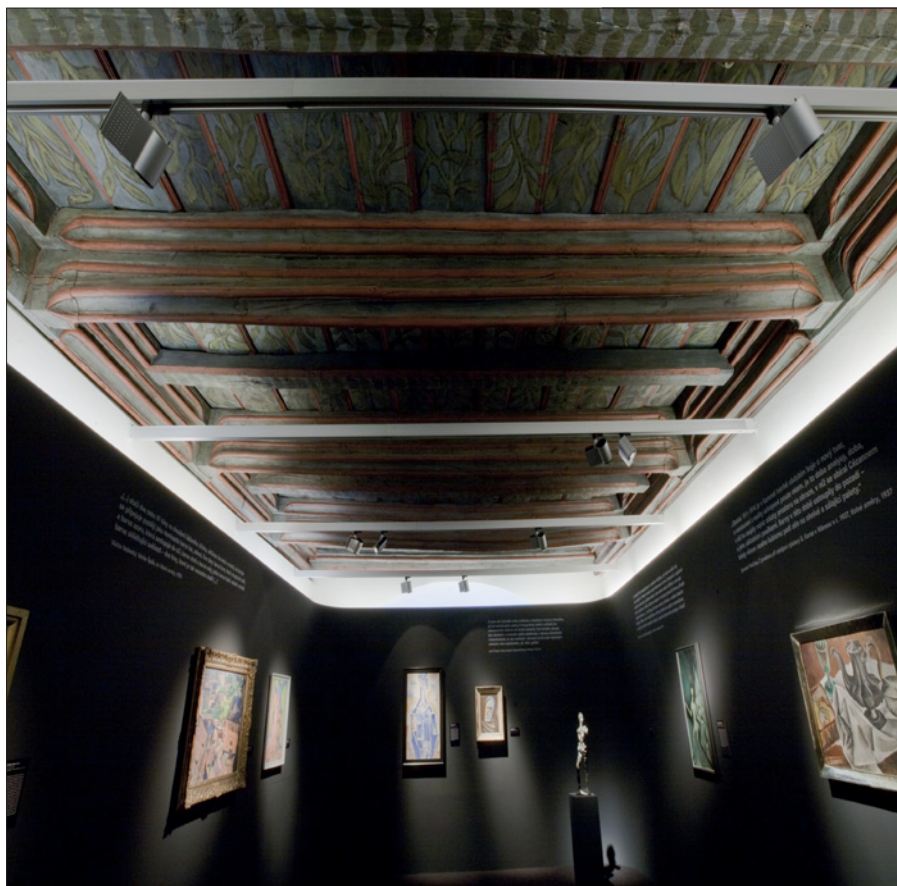
ních prostorech tohoto domu byla navržena malá, intimní scénická galerie, „Černá galerie“, připravená pro výstavy menších konceptů.

Prostorové řešení

Renesančně-gotický dům Galerie 13 poskytuje v přízemí čtyři poměrně stísněné a stavebními prvky značně determinované výstavní místnosti. Hlavním výstavním prostorem je vstupní Mázhauz s centrálním sloupem a dvěma nízko posazenými klenebními pásy (obr. 1). Dalšími prostory jsou velká obdélníková místnost s dramaticky profilovaným malovaným trámovým stropem (obr. 2), nízká klenutá spojovací místnost a místnost s rovným novodobým stropem. Ve druhém patře je sál, který se využívá při vernisážích, menších přednáškách, koncertech a jiných společenských akcích.

Obr. 1. Mázhauz, hlavní výstavní prostor

Obr. 2. Výstavní prostor s trámovým stropem

strukce, a instalace jednotlivých děl je tudíž snadná (přímé vrtání do stěny), bez složitých závěsných systémů. Základní konstrukce je v místech předpokládané instalace zesílena. Jednoduchým přetmelením a přetřením se výstavní stěna připraví vždy na novou instalaci, což zároveň umožní každé výstavě připravit zcela jedinečnou světelnou a barevnou atmosféru.

Návrh osvětlení

Světlo v rámci architektonického řešení slouží k vizuálnímu vymezení horní úrovně výstavní roviny. Pro osvětlení výstavních prostorů jsou použity dvě základní osvětlovací soustavy. První osvětlovací soustavu tvoří zářivková svítidla umístěná za horní hranou po celém obvodu kontinuálního výstavního panelu. Tato soustava osvětluje stropy a přilehlé stěny místností a vytváří nepřímé roz-

Původní stěny výstavních prostorů byly často šikmé a značně nerovné, s hlubokými a nepravidelnými okenními výklenky. Obsahovaly mnoho agresivních a hřmotných prvků, např. masivní dubové výplně otvorů, podlahy z tmavých dlaždic s výrazným vzorem, masivní svítidla apod. Uvedené prvky vizuálně narušovaly vjem prostoru i instalovaných výstav. Výstavní systém z kovaných tyčí, zavěšený na skobách byl málo variabilní a nemohl eliminovat zakřivení stěn. Vzhledem k tomu, že výstavní místnosti měly jen málo čistých výstavních ploch bylo nutné koncepty výstav velmi výrazně podřizovat „stavebním záludnostem“ prostoru.

Hlavním úkolem při vypracovávání návrhu nového řešení bylo v maximální možné míře eliminovat negativní vlivy prostorů, a přitom zachovat jejich světo- bytnou hodnotu. Základem navrženého řešení je nezávislý výstavní panel, který kontinuálně prochází všemi výstavními místnostmi a téměř se jich nedotýká. Probíhá pod klenbami a malovaným i rovným stopem, vždy v konstantní výšce. Vytváří tak uvnitř výstavních prostorů jiný, nový, imaginární svět. Linka nekonečného výstavního panelu se vine podél stěn a měkkými oblými křivkami mýjí rohy a kouty místností, aby tak maximálně potlačila původní prostorové defekty a stala se kontinuální a nekončící. Výstav-

Obr. 3. Pokladna a galerijní obchod

ní plocha v sobě integruje i nový pokladní pult a malý galerijní obchod s katalogy, pohlednicemi, plakáty a jinými dárkovými předměty (obr. 3).

Kontinuální výstavní panel je vytvořen z jednoduché sádkrotonové kon-

ptýlené osvětlení s průměrnou vertikální osvětleností výstavního panelu v rozsahu od 100 do 150 lx. Osvětlovací soustava je stmívatelná a umožňuje nastavit hladinu osvětlení v rozsahu od 10 do 100 %. Tato soustava je primárně určena pro provoz-

Obr. 4. Svítidlo Composit (iGuzzini), halogenová reflektorová žárovka 100 W

Základní údaje:

Investor: Západočeská galerie v Plzni, Mgr. Roman Musil
Architekt: Roman Koucký architektonická kancelář s. r. o., doc. Ing. arch. Roman Koucký
Dodavatel: DUAN Výroba nábytku, Libor Dušek
Osvětlení: ETNA s. r. o., Ing. Petr Žák, Ing. Jan Jiruška
Řízení osvětlení: ApolloArt, Ing. Jaroslav Zuna
Svítidla: iGuzzini, Osram
Foto: Petr Janžura

ní, pomocné osvětlení mimo návštěvní hodiny. Vzhledem k možnosti regulovat ji, lze tuto osvětlovací soustavu využít k doplnění difuzní složky expozičního osvětlení.

Druhou osvětlovací soustavu, hlavní expoziční osvětlení, tvoří směrovatelná svítidla, která vytvářejí směrové, scénické osvětlení. V prostoru Mazhausu je pro tuto osvětlovací soustavu použit modulový systém Composit (obr. 4) se směrovatelnými, individuálně stmívatelnými svítidly pro halogenové reflektorové žárovky 100 W. V ostatních výstavních prostorech tvoří tuto soustavu lištový systém osazený směrovatelnými svítidly Express (obr. 5) pro halogenové reflektorové žárovky 50 W s plynulou regulací světelného toku v rozsahu od 10 do 100 %. Doplnující osvětlovací soustava je umístěna za kontinuálním panelem v místě okenních otvorů. V noční době funguje zadní plocha výstavních panelů v těchto místech jako poutač, který poskytuje základní informace o připravovaných akcích. Osvětlovací soustavu k osvětlení těchto poutačů tvoří svítidla pro halogenidové výbojky 150 W.

Osvětlovací soustavy se ovládají prostřednictvím řídicího systému se třemi předem nastavenými provozními režimy – Expozice, Úklid a Noční provoz. Režim Expozice je určen pro návštěvní hodiny, režim Úklid pro provoz mimo

Obr. 5. Svítidlo Express (iGuzzini), halogenová reflektorová žárovka 50 W

návštěvní hodiny. Vedle těchto režimů lze v případě potřeby ovládat jednotlivé místnosti samostatně. Prostřednictvím uživatelské menu lze v režimu Expozice podle rozsahu expozice nastavit, zda bude použito nepřímé osvětlení a v jaké míře.

Projekt Galerie 13 získal čestné uznání v letošním sedmáctém ročníku Grand prix architektů v kategorii interiér.

etna
iGuzzini

ETNA s. r. o.
 Mečislavova 2, 140 00 Praha 4
 tel.: +420 257 320 595,
 +420 257 320 597
 fax: +420 257 310 604
 brána gsm: 724 912 091
 e-mail: etna@etna.cz, www.etna.cz